

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiuniloru:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte	3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 annu . . .	2 „ 50 „		4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Diferintiele doctrinare intre biseric'a gr. catholica (unita) si biseric'a ortodoxa orientala.

(Fine).

In timpulu din urma, gr. catholicii (uniti) au facutu in invetiamentulu bisericeii loru o schimbare radicala in formu si esintia, încátu, in realitate, ei nu mai sunt uniti, ci papali (papisti) in tóta puterea cuventului. Dogmele de mai nainte le-au adausu cu altele noue, precum: dogm'a despre concepiunea nemaculata (zemislirea neprihanita) a fetiorei Mariei, si dogm'a infalibilitatii Papei. Consecinti'a celei d'antaiu este indummedieirea santei fetiore, ér cea de a dou'a, nimicesce dogm'a despre guvernarea bisericeii prin s. spiritu, pre cuventulu cà pap'a e siefulu infalibilu alu bisericeii. In contra acestei dogme noue s'au ridicatu proteste grave din partea catholiciloru adevverati, care au terminatu cu o noua scisiune in biseric'a papala, cu formarea bisericeii catholiciloru vechi, ce nu recunosece dogm'a infalibilitatii.

Teologii gr. catholici, mai papali decâtu chiar papalii, primira, si episcopii promulgara fora intardiare nou'a dogma formata de conciliulu din Vaticanu. Decisiunea sinodului din Alba Iulia, pentru a nu se constringe biseric'a unita la alte puncte decâtu cele patru, remase nula, pentru cà „Episcopii sunt datori se accepte constitutiunile papali atátu dogmatice, câtu si disciplinare, pentru cà ei sunt supusii Sumului Pontifice, Vicariulu lui Cristosu pre pamentu, capulu a tóta biseric'a, parintele si invetiatoriulu tuturoru crestiniloru.“¹⁾ Astfelu invetia biseric'a gr. catholica romana in dilele nòstre! Ea a denaturatu întomai ca biseric'a papala constitutiunea bisericeii lui Christosu. Episcopii gr- catholici sunt numai vicari ai Pontificelui de Roma, si ca atari ei nu esereita potestatea sacardotiului de dreptu divin, in puterea hirotoniei loru, ci numai prin delegatiunea Papei. „Papa nu are numai rangulu celu d'antaiu intre toti muritorii, intre toti episcopii si imperatii, ci densulu are inca si puterea cea mai inalta preste tóta biseric'a

si lui sunt subordinati toti episcopii... Poterea loru (a episcopiloru) in guvernarea bisericeii este tiermurita, adeca ei nu-si potu deprinde poterea ce o-au, decâtu numai cu capulu si sub capulu loru celu supremu, sub papa, fiindu cà dupa institutiunea divina singuru papei i compate suprem'a potestate de guvernare.“¹⁾

Trecundu dela dogme la disciplin'a bisericeii, aici intimpinamu cu putiene esceptiuni rituale, disciplin'a bisericeii romano-catholice. Intielegemu uniunea facuta cu biseric'a Romei in punctele dogmatice, dar nu intielegemu cuventulu pentru care biseric'a gr. catholica a lapadatu din invetiamentulu seu disciplin'a bisericeii orientale? Asia d. e. in sacramentulu (tain'a) pocaintiei, ea deosebesce patru parti ca si papali: parerea de reu (contritiunea) marturisirea, satisfactiunea (suferirea voluntaria a pedepsei temporale) si absolutiunea séu deslegarea; pe candu biseric'a orientala deosebesce numai doue parti: marturisirea penitentelului si deslegarea din partea preotului. O eróre grava comite biseric'a gr. catholica in invetiamentulu asupra sacramentului pocaintiei cu teori'a despre indulgentie. „Indulgenti'a, in sensulu bisericeii catolice, este lasarea pedepseloru temporali, pre care are inca omulu dupa iertarea culpei peccatului, se le suferé séu in viétia presenta, séu in cea venitóre (in purgatoriu) etc.“ Poterea de a dá indulgentie o are in lini'a prima Papa, ér episcopii numai in lini'a a dou'a si in mesura mica.

Daca sta in poterea Papei a liberá sufletele celoru morti de pedepsele temporali, atunci cum pòte sustá alaturea cu doctrin'a acést'a, doctrin'a despre purgatoriu? Biseric'a unita cu cea catholica marturisesce cà: „Purgatoriulu este locul séu statulu acela in care sufletele aceloru ómeni, cari au moritu in statulu justitiei, insan'au facutu destulu pentru peccatele comise, au se suferá pedepse temporali, pana ce se vor aflá demne de fericirea ceriului.“ Cum pòte fi Papa atátu de neumanu, încátu potendu se

¹⁾ Etica crestina de Dr. I. Ratiu. Blasiu. 1873. pag. 83.

¹⁾ Principii gen. séu fund. ale rel. crestine de Dr. I. Batiu, Blasiu 1872.

elibere sufletele ce suferu in purgatoriu, elu le lasa acolo ca se suferu, si asia dicandu le torturéza? Éta cà biseric'a gr. catholica, urmandu inovatiunile arbitrare a le papalitatii, a ajunsu, nu numai a se departá totu mai tare de biseric'a romana ortodoxa, dela carea s'a ruptu, ci ea se contradice insasi cu invetiamentulu seu.

Nu mai putiena abatere face biseric'a unita dela biseric'a nóstra, chiar si in privinti'a moralei crestine. In biseric'a romano-catholica s'a strecoratu in evulu mediu doctrin'a pelagianismului, unu eresu combatutu de biseric'a primitiva, si impusu bisericeii catholice prin viclesingurile teologiloru jesuiti, intre cari esceléza jesuitulu spaniolu Ludovicu Molina, reputatu prin oper'a sa: „Liberi arbitrii cum gratiae donis concordia.“ Moral'a acestora parinti e cunoscuta sub numele de moral'a casuistiloru, cari au subminat din fundamentu principiile adeveratei morale crestine. Ei inventara feliu de feliu de distinctiuni subtile si restrictiuni mentale pentru a retaci consciintiele si a scusa la ocasiune pana si abaterile celea mai mari. Doctrin'a casuistiloru la inceputu fu condamnata de papalitate, dar in celea din urma, reasumata in teologi'a episcopului Alfonso Maria de Liguori, mai nainte advocatu in Neapole, ea fu aprobata, si astadi se propaga cu multu devotamentu de tota biseric'a papala si celea unite cu densa. Pentru ca lectorulu se-si póta face intipuire de moral'a casuistiloru vom citá numai unu exemplu: Óre datoriu e se restituu daun'a acel'a, care din erore facu dauna unui'a, precandu elu voi se face acea dauna altui'a, de exemplu daca cineva aprinde cas'a amicului seu A. cugetandu cà este a inamicului seu B.? Nu, raspunde casuistulu. Si pentru ce? Pentru cà elu n'a avutu intentiunea se aprinda cas'a ce a aprins'o in realitate. ¹⁾

Astfelu e moral'a ce se invetia in seminariele gr. catholice si se propaga in biseric'a unita cu biseric'a Romei! Nu ne miramu de teologii romani, osanditi a invetiá teologi'a cu romano-catholicii, dar trebuie se ne prinda mirarea, candu si teologii din Blasiu urmarescu principiile si moral'a casuistiloru, cea ce facu ei ex professo, pentru a nu vetemá sant'a uniune!

Multe am avé de vorbitu asupra inovatiuniloru introduse de biseric'a Romei in doctrin'a revelata de Iisusu Christosu, si predicata de santii apostoli, in sa scopulu nostru nu a fostu si nu este de a face polemii teologice la acestu locu, ci a aratá cetitoriloru nostri, cu deosebire preotiloru, ce diferentia mare e intre noi si uniti in invetiamentulu dogmaticu, moralu chiar si in disciplin'a bisericeii. Cu acést'a ni-am facutu detori'a, si, terminandu, pentru positiunea bisericeii ortodoxe aducemu aminte preotiloru nostri cuvintele santului apostolu Pavelu: „*Ci macar si noi séu angeru din ceriu de va predicá voua alta evangelia afora de cea ce noi am predicatu anatema se fia.* 2) V. m

Alimentele omului.

In organismulu omenescu se petrecu, ca in tóte organismele vietuitoare, necontenitu, schimbati materiale, care forméza viét'i'a. Spre sustinerea vietii in sa e neaparatu de lipsa, a introduce substantie in trupulu nostru, care suplinescu materiile perdute prin procesele vitale. Aceste substantie le numimu alimente; introducendu-le in corp, ele suferu in stomacu, ca si in totu tractulu digestivu, schimbati, care le facu apte de a fi absorbite de sange si duse in tóte partile trupului, spre a conservá integritatea organeloru.

In rendurile urmatóre vom cercá a descrie, in scurtu, alimentele cele mai usitate, aretandu insusirile loru mai remarcabile, modulu intrebuintarii, gradulu digestibilitatii si a valórei nutritive, dupa rezultate scientifice.

Inainte de a tractá in sa tem'a acést'a propusa, vom face o revista fugitivá asupra regneloru naturei, spre a ne lamuri, in privinti'a originii nutritivului nostru. —

Natur'a organica, adeca animalele si vegetalele ne daruescu alimente cu imbelsugare; natur'a anorganica contribue cu multu mai pucinu la alimentati'a nóstra.

Dintre animalele sugetóre, ne provedu rumegatorii domestici cu unu alimentu fórtu importantu, adeca cu carnea loru. Boulu, vac'a, vitielulu, oai'a, capr'a, berbecelul si mielulu sunt cei mai importanti. Cu berbeci si miei se nutrescu precum scimu, regiuni intregi. Pe langa carne, mai intrebuintiamu si alte organe a le viteloru, precum: crerii, renunchi, plumanele, intestinele, urechile, picioarele, ósele, grásimea, neconsiderandu laptele cu derivatele sale, branza, casiuulu, untulu etc.

In anumite tieri séu in imprejurari extraordinare d. e. in timpuri de fómete, de resboiu, omulu se mai servescu si de alte animale sugatóre, dreptu alimentu.

Asia mananca Grónlandezii si alti locuitori polari, ursi de ghiatia, cani marini; la Malai, calulu marinu e o bucatá fórtu cautata. Dara si Europeanii se indetulescu in casuri de lipsa cu carne de pisica, de sióreci, ba chiar de clotiani, si de cani, precum scimu din timpul asiédarii Parisului. Italianii mananca animalele aceste si fara lipsa, ca si arabii, abisinii, tungusii, negrii s. a. Insusi omulu servescu canibaliloru dreptu alimentu; se dice cà ei prefera palmele si talpele omului, dara si inim'a, ficatulu si limb'a le place. In evulu mediu si in resboiulu de 30 de ani mancau Scotii si Germanii ómeni. Louis XI. din Francia bea sange de copilu; poporulu parisianu a mancatu pe marsialulu d'Ancre si poporulu din Haag inim'a lui de Witt.

Rumegatorii selbatici precum cerbulu, capriór'a, capr'a selbatica s. a. ne dau alimente bune.

Dintre pachydermi, porculu e celu mai pretiosu; elu e lesne de ténutu si de nutritu, dà multa carne si unsóre. Carnea se póte gatí in multe feluri si se conserva usioru.

Solipezii, adeca caii, magarii dau fórtu putiene alimente. Carnea de calu se consuma in Germania, Franci'a si Austria, in sa nu este de recomandat, fiindu fórtu anevoie de mesticatu si de mistuitu; la gustu e gretiósá si produce indigestiuni.

Se mai consuma si unii rangeri, precum iepurile in diferitele sale varietáti, blandu si selbaticu.

Paserile ne dau, pe langa carne, unu alimentu fórtu nutritoriu si usioru de mistuitu, adeca oauele. Ele provinu in deobste de la gaini, dara si de la ratie, gasce, fasani etc.

Romanii vechi mancau cu placere oauele de paunu.

In Paris se consuma pe anu peste 200 milióne de oaue si in Londra peste 400 milióne. Ficatulu grasu de gasca, ratia séu gaina e pentru multi o friandisa chiar asia cà pentru Asiati renumitele cuiburi de pasere, indiane. Aceste le facu unu felu de rendunele pe Philippine, Java si alte insule a archipelului indianu, dintr'o substantia gelatinosa din gúsiá.

¹⁾ Etica Crestina de Dr. I. Ratiu. ²⁾ Galateni I. 8.

Precum povestesc Tréculu, ele se cauta in orientu forte, cu deosebi de catra barbati, atribuindu-le influinția bine facătoare asupra fortiei barbatesci.

Reptilele ne dau putiene alimente si aceste nu sunt considerabile. Se consuma pulpele de brósca, carnea si ouale de la nesce broaste tiestóse.

Cu multu mai considerabili sunt pescii, din ei mancamu tare multe soiuri; pastravi, somni, crapi, engile, hirinci s. m. a. Ierele, de si au mai putiena insemnatate, totusi trebue insemnate.

Dintre crustacee, e raculu fluvialu bucatu placuta; in tieri, aprópe de mare, si raculu marinu.

Dintre moluschi, consumamu melciulu campestru, stridiile si alti moluschi marini.

Insectele, nu ne dau decâtu mierea albinei. Alte insecte, care se consuma precum gandaci, locuste etc. le putemu cu dreptu cuventu omite.

Intre alimentele vegetale, cerealele sunt cele mai importante; ele provedu tóte clasele poporului tóte tierile pamentului cu faina, cu „panea de tóte dilele.“

Gráulu, secar'a si porumbulu sunt cele mai obicinuite; orezulu, orzulu, si ovesulu au o insemnatate mai secundara. Cu cartofi si alte radacini amilóse se nutrescu milióne de ómeni. Fasolea, lintea si mazerea sunt alimente fórte nutritore. Dintre legumi avem de insemnatu, morecovi, napi ceapa usturoiu, diferitele salate, coluri, spinaturi, asperguri etc. Fructele inca sunt de-o importantia considerabila; tóte clasele poporului intrebuintiaza diferitele soiuri de pome desi n'au valóre nutritiva insemnata. In sfersitu mai numimu buretii, ciupercele, trufele etc. alimente fórte slabe, precum vom aretá in decursulu acestui micu studiu.

Carnea e pentru conservarea sanatatii si prosperarea omului, in climatele nóstre unu alimentu escelentu.

In combinatie potrivita cu substantie vegetale ea are se fie fundamentulu nutritiei pentru tóte clasele poporului. Calitatile ei particulare, adeca bumatatea, valórea nutritiva, gradulu digestibilitatii etc. sunt diferite. Ele aterna de la nutretiu si in fine dela gatirea canurilor.

Cátu pentru soiu, esperinti'a ne invetia, cá carnea animalelor sugatóre si a paseriloru e in genere mai usioru de mistuitu ca cea a pestiloru, amfibiiloru etc. Cea a vite-loru, bovine e mai nutritiva, decâtu a rimatoriloru, oiloru si capreloru. Cu privire la etate, e in genere de preferatu carnea prospata de animale mai tenere. Carnea de vitielu, de mielu si de purcelu e mai móle, mai delicata si mai lesne de mistuitu ca cea a animaleloru mai in versta. Si carnea puiloru e mai móle, ca cea a gainiloru in sa nu e asia de nutritiva, ba adeseori si mai anevoe de mistuitu. Animale prea tenere, au putiena valóre pentru alimentatie.

Carnea loru e apatósa si contine substantie plastice prea putiene. Cauta dara se nu se taie vitiei, care n'au celu putienu greutatea de 25—28 chilogramme, si purcei in etate mai mica decâtu patru septemani. Carnea viteloru bovine e mai usioru digestibila ca cea de porcu. Caus'a e cá carnea de porcu contine fórte multa grasime; in privinti'a acést'a numai carnea de pesce o intrece. Grasimea o face greu mistuibila, d'aceea e consultu a combiná carnea de porcu cu alte substantie care inlesnescu mistuirea séu care paralizeza efectulu grasimei.

O carne buna, sanatósa, de la animale cu sange caldu, se aiba o colóre frumósa rosie, se fie fara mirosu, fara pete decolorate, de o consistentia dura si fara stratu murdaru pe surfatia. Carnea animaleloru selbatece e de o colóre mai inchisa rosie, are mirosu mai penetrantu si e mai plastica ca cea a animaleloru domestice.

Chinuirea viteloru pe timpulu transportului si munc'a grea inaintea mortii are influinția stricatiósa asupra carnei. De aceea se se odichnesca animalulu vr'o di doua, inaintea taierei. Chiar si modulu taierei are influinția fórte mare

asupra calitatii carnuriloru. Modulu obicinuitu la noi, adeca scurgendu d'odata totu sangele din vita, seracesce carnea de multe sucure esentiale, o face mai uscata si prin urmare mai putienu nutritóre. Taindu vitele in sa dupa metodulu englezu, adeca impungendu-le in peptu si insuflandu-le repede unu torentu puternicu de aeru, si-conserva carnea tóte sucurile. Modulu acést'a a taierei nu e asia de chinuitoriu, ca celu la noi obicinuitu.

Carne de animale bolnave e in totu casulu neadmisi-bila. Chiar otravitóre e carnea animaleloru, mórte de morbi epidemici.

In starea sa cruda, carnea nu se consuma decâtu fórte arare ori, si cu dreptu cuventu; odata nu e asia gustósa ca cea gatita si adese contine parasiti fórte periculosi sanatatii ba chiar vietii omului, precumu trichinele, panglica (taenia) mazerica, (carnea spurcata) si multi altii a caroru descriere forméza unu, capitolu insemnatu in igien'a publica si privata. Esperimente, facute anume spre scopulu acést'a, au probatu, cá caldur'a de 100° C. ucide partea cea mai mare din acesti inimi — parte microscopici ai omului.

Spre gatirea carnuriloru avem doua moduri obicinuite si mai insemnate: frigerea si ferberea frigendu-o, albuminulu de pe surfati'a carnei coagula si forméza unu stratu impermeabilu, care impedeza esirea sucului. Carnea si-conserva tóte calitatile nutritóre si devine asia alimentu fórte pretiuu. Metodulu celu mai bunu de frigere e in frigere, mai putienu recomandabilu pe grataru, si si mai putienu in soba. — Gatirea prin ferbere difera dupa scopulu care voimu a-lu ajunge. Séu voimu o zama buna séu carne fértá buna. Amendoue nu le putemu obtienea din una si aceeasi cantitate de carne. Spre obtinerea unei zame bune, carnea trebue pusa in apa rece si inferbentata la focu linu. Prin procederea acést'a substantiele nutritoare din carne, trecu in apa, care se preface in zama (bouillon). Cu cátu e bucat'a de carne mai mica, si cu cátu se inferbinta ap'a mai incetu, cu atátu mai buna se face zam'a si cu atátu si-perde carnea din valórea sa nutritiva, devenindu in sfersitu uscata, fara gustu si fórte greu mistuibila. Voindu in sa a obtienea carne fértá buna, e necesaru, a pune carnea in apa clocotinda si a intretienea temperatur'a acést'a timpu potrivit. Si acum coagula albuminulu din stratele esterióre, impede-candu esirea sucului. Carnea si-conserva tóta valórea sa nutritiva, ferbendu-se interiorulu in propriulu ei sucu.

Carnatii trebue facuti din carne buna, sanatósa si própseta. Cu deosebi ficatele se se supuie inaintea intrebuintarii, unei revisii scrupulóse, fiindu adese bolnave. Umplatur'a carnatiiloru se fie consistenta si fértá bine. Matiele subtiri sunt de preferatu celoru gróse, uscandu-se carnatii asia mai lesne si impede-canduse formarea unei substantie enigmatice, dezastróse, asia numitei „otrave de carnati“ (Wurstgift), care póte deveni fórte periculósa chiar pentru vietii'a omului. S'a observatu adese ori dupa consumare de carnati statuti séu facuti din carne nesanatósá imbolnaviri cu simptome alarmatóre, ba chiar casuri de mórte. De aceea e consultu a nu consumá carnati, a caroru origine nu ne e cunoscuta.

Dintre intestinalele animaleloru se consuma ficatulu, plumanile, splin'a, ranunchii, crezii si meduv'a spinarei. Tóte aceste nu sunt asia nutritóre si digestibile ca carnea. Ficatulu grasu de gaste indopate — o friandisa pentru jidani, dar si pentru multi crestini — recere gatitu cátu de bine, stomacu mai bunu si mai puternicu, ca ficatulu de comunu obicinuitu. Se pricepe de sine, cá si intestinalele, au se fie própsete ca se nu devina stricatióse.

Sa ngele e alimentu fórte slabu si anevoe de mistuitu.

Carnea de pesce nu e asia buna si nutritóre ca cea de animale sugatóre. Pescii din ape cu cursu repede, sunt mai buni, ca cei din ape statatóre séu cu cursu lentu.

O a u e l e sunt fórte nutritóre. Crude séu ferte moi, le mistue si stomacuri mai slabe, fara greutate; vertóse sunt greu la mistuire. Galbinisiulu e mai digestibilu si mai nu-

ritoru decâtu albusiulu. Consumate in cantitati prea mari, producu ingreunari de stomacu si strica somnulu.

Branz'a e alimentu fôrte bunu, in sa nu pentru fieste-cine. Numai ômenii sanatosi, activi, cari umbla multu si lucrêza la aeru liberu o potu mistui bine. Branz'a domoala e mai buna ca cea iute, si cea grasa mai buna ca cea slaba. Toti, cari patimescu de stomacu, morbi de piele, reumatisme etc. se nu manance branza.

Panea e alimentu fôrte importantu si tuturoru necesaru. Digestibilitatea si valôrea ei nutritiva, aterna de la calitatea fâinei si de la modulu coacerii. Fain'a éra-si are diferite insusiri dupa calitatea cerealeloru si dupa modulu macinarei. O faina buna se aiba o colóre egala alba-galbinie, fara pete; se fie uscata si fora mirosu; se se simta intre degete domolu, strinsa in pumnul se se formeze usioru, luata intre dinti se nu scartiee si se aiba gustu cam dulce si placutu. Fain'a stricata mirôsa, are gustu acriu si contine parti alterate, compacte si mucedite. — Taciunele, neghin'a si alte plante, crescute intre grane si macinate cu densele modifica calitatea fainei in detrimentulu consumatoriloru. Multe din aceste plante sunt otrave, fôrte stricatiôse. Fain'a, fabricata din grane, amestecate cu taciune, nu este nici odata de o colóre alba, ci alba-cafenie, si de odóre specifica a parasitului. Panea, fabricata din aseme-ne faina are unu coloritu putienu venetu si mantiene odôrea si gustulu specificu a taciunelui. Astfelu de pane, consumata timpu mai îndelungatu, e caus'a unui morbu infri-ciosiatu, a ergotismului, care a ucisu popolatuni întregi.

Panea buna si sanatósa, se fie bine cõpta, cõjea se fie lucie, de o colóre cafenie, gustuosa; nu arsa, négra si amara; se nu fie spatiu golu între cõje si miEDIU. Miediu se fie elasticu, gaunosu, se nu se lipésca între degete, se n'aiba parti necõpte, trande, séu globurele de faina. Mirosulu si gustulu panei se fie placutu, nu acru séu dõra muceditu, séu a faina stricata.

Panea prea prõspata calda, nu e sanatósa, ea causéza lesne indigestiuni, colica, somnu reu etc. Se nu se consume mai curendu decâtu 15—20 de ore, dupa ce a esitu din cuptoriu.

Care pane e mai buna, cea de grâu séu cea de se-cara; cea alba, séu cea négra? Indata vom vedé, cà tôte sunt bune, numai întrebuintiata fiecare la locul ei. Panea de se cara e mai négra, mai umeda, dar si mai gustuosa ca cea de grâu, ea se usca cu multu mai incetu, prin ur-mare se conserva mai bine. Cu càtu e mai négra, cu càtu contine taritie mai multe, cu atâtu e mai nutritóre, dara si mai greu digestibila. Panea de se cara e dara pentru ômeni, care se ocupa multu de lucru trupescu, cari facu multa comotie in aeru liberu, cari sunt sanatosi. Panea de grâu e mai putienu nutritóre, dara mai usioru de mistuitu, de acea e apta pentru copii, pentru tôte persõnele slabe, pentru bolnavi, convalescenti, betrani si pentru toti cari siedu multu. Panea muceda nu e buna de mancatu, ba pôte deveni chiar otravitóre. Spre a ferí de mucediéla e consultu a sará alua-tulu bine si a tiené la locu uscatu si bine aeritu.

Obiceiu de a adaogí aluatului de pane, cartofi, faina de fasole etc. e de condamnata, miciorandu prin astfelu de procedere valôrea nutritiva a panei si stricandu gustulu ei celu bunu.

Panea de ovesu, e de o colóre inchisa, negritiôsa, uscata si sfarimôsa. — alimentu fôrte nesanatosu si reu. Totu asia de rea e panea de cartofi.

Mamalig'a e alimentu multu mai slabu ca panea. Nutrirea esclusiva cu mamaliga e o directa impedecare a desvoltaréi favorabile a poporului. Dupa profesorulu Felix, insuficiint'a alimentatiunei exclusive cu porumbu se man-ifesta prin lips'a fortiei musculare si a resistentiei in contra morbilorulu, prin durat'a de mijlocu a vietii mai scurta, prin morbi fisici (pellagra) si chiar prin mic'a energie morala.

Totu dupa autorulu citatu porumbu pôte degenerá prin cresterea verdetiului (Sporisium maydis) in launtrulu si pe surfati'a granelorulu.

Alteratiunea acést'a se observa mai alesu dupa recolta insuficienta a aniloru umedi si dupa reu'a conservare a po-rumbului umedu. In Romani'a s'a observatu adeseori im-bolnaviri cronice de unu morbu fôrte primejdiosu numitu pellagra (perjõla, jupuiala) ca urmare a nutrirei exclusive cu mamaliga.

Cartofii i-a descrisu pentru prim'a ôra negusto-riulu de slavi John Hawkins la anulu 1565; elu i-a adu-natu in Santa Fé da Bogota si i-a datu matrosiloru sei. In anulu 1574. i-a adusu capitanulu de nae Franciscu Drake in Europa. Cartofii, ca atari, sunt alimentu putienu nutri-toriu. In combinatie cu alte alimente mai nutritóre, pre-cum cu carne, oue, branzeturi etc. sunt totusi fôrte de recomandatu.

Leguminósele, adeca fasolea, lintea, mazerea si bobulu sunt din punctu de vedere igienicu bune si fôrte nutritóre. Cultivarea loru trebuie recomandata din tôte puterile. Inse de a le face mai apte pentru mistuire, trebuie puse inainte de fertu, vre-o câteva ôre in apa de riu.

Morcovii, napii, guliile, curechiulu si spi-natulu sunt alimente minunate, in sa trebuie gatite bine si consumate in combinatie cu alte alimente mai substantiale.

Crastavetii sunt in deobste anevoe mistuibili; din caus'a acést'a trebuie consumati cu precautie. Murati sunt mai buni ca facuti salata. In timpuri epidemici, cu deosebi de colera, disenterie si tifos sunt absolutu neadmisibili; asisderia in regiuni unde graséza friguri intermitente.

Despre salata ne spunu autorii grecesci si romani cà produce somnu bunu si linistitu. Intr'adeveru ea e reco-ritore, nici de càtu stricatiôsa, in sa valóre nutritiva n'are.

Ridichea recere spre mistuire stomacu bunu, multa plimbare in aeru liberu si adaogire de sare, pane si oue. Sub astfelu de conditii e mijlocu escelentu pentru favorisarea puterei digestive a organelorulu.

Poamele din climatele nãstre nu nutrescu mai de locu dar sunt escelente pentru inlesnirea mistuirei si reco-rescu in modu fôrte placutu. Spre ilustrarea asertiunei antai inseramu aici, dupa Fresenius, cantitatile unor pãme care sunt necesare a inlocu, cu privintia la valôrea nutritiva, unu ou de 45 grame: 550 grame de ciresu séu 690 gr. de struguri séu 970 gr. de fragi séu 1260 gr. de mere séu 2000 gr. de pere.

Persõne bolnave si cu stomacu slabu se nu manance pãmele decatu ferte; cei cu stomacu bunu le potu mancá si crude. Toti in sa se se retiena a bea dupa pãme apa, lapte séu bere; vinu si tôte beuturile alcoolice mai tari nu strica. In timpuri de colera séu disenterie e mai consultu a se retinea cu totulu de pãme. Se intielege de sine, cà pã-mele necõpte sunt in totu casulu neadmisibile.

Tôte soiurile de bureti au fôrte putiena valóre nu-tritiva, si sunt aprõpe nemistuibili; considerandu cà multi sunt otravitori, si si cei buni anevoe de alesu, — igien'a nu pôte recomandá consumarea loru. —

Intrebandu-ne acuma, care alimente sunt mai bune si mai priincióse, cele animale séu cele vegetale; de care avemu se ne tienemu voindu a traí dupa principii igienici rationali? Respunsulu nu se pôte formulá absolutu fiindu multe influentie, care modifica alegerea alimentelorulu, pre-cum: individualitatea, temperamentulu, clim'a, versta, sexulu ocupati'a, religi'a, prejudetie, naravuri, gradulu culturai si alu avutiei.

Pe langa tôte aceste, esperinti'a ne invétia cà nutri-mentulu celu mai bunu pentru desvoltarea trupului, are se fie combinatu din alimente animale si vegetale. Bucatele nãstre se aiba o variatie ôre care, ca se nu fimu nisuti a mancá o bucata, si fire-ar acést'a càtu de buna, in inter-vale prea scurte.

Numai unele alimente, precum d. e. pane, rasolu etc le putem manca în tóte dilele.

Multimea poporului e departe de unu traiu, conformu igienei! Éta ce dice in privinti'a acést'a eminentulu agromonu si economistu politicu. D. Ion Ionescu: „Candu cineva iá in bagare de séma, hran'a poporului nostru si o compara cu munc'a lui, nu scie de ce se minuneze mai multu, de sobrietatea séu de invertosiarea lui la munca.

Mai jumetate din dilele anului, romanulu postesce si ce postu? Legumi ferte si mamaliga; unu regimu vegetalu din adinsu comandatu pentru a slabi puterile a mortificá trupulu! Câti in sa postescu, mancandu numai mamaliga cu cépa, otietu séu mujdeu adeca otietu in care s'a pisatu usturoiu! Crastaveti acri si varz'a murata in sare jóca rolu insemnatu in mancarea de postu a omului muncitoru. Dar si candu manca dulce elu totu mai multu postesce in întielesulu popóreloru occidentali, căci manca oaue, lapte si branza.

Cu unu ou muncitorulu nostru face unu pranzu!

Carne manca raru, si candu manca, atunci prima-véra este de mielu, tomn'a de vaca si iarn'a de porcu,

Obicinuítu carnea o manca sub forma de pastrama, adeca sventata de tóte sucurile ei si uscata.

Este de doritu, ca si alimentarea muncitorilor nostri se se îmbunătătesca, pre cum trebue a se îmbunătăti si cas'a in care locuiesce si hainile cu cari se imbraca“.

Dr. B.

Spiritulu de asociare la romani.

Sunt momente, in cari privindu in giuru de noi si vediendu multimea greutătiloru, ce intempinámu in viéti'a si desvoltarea nóstra, nu arare ori alunecámu, ne lasámu sedusi, si incepemu a carti contra acelei fientie pré inalte, carea ne a facutu pendinte viéti'a nóstra de atâtea necesitáti. Timpulu trece cu iutié'l'a ventului, lumea inaintéza cu pasi gigantici, dar fiecare pasu alu omenimei spre progresu provóca in omu noue si noue necesitáti. Precum merge apoi calea omenimei spre progresu in infinitu, tocma asia se pare, că mergu paralelu cu acésta cale si necesitátile lui.

Omulu nu arare ori se înfióra, vediendu cătu de multe i-trebuescu si cătu de pucine puteri are la dispositiune spre a-si castigá cele de lipsa pentru acoperirea loru. Cu cătu cugeta inse mai multu asupra lucrului, cu atátu se póte convinge, că nu esista necesitate, facia de carea mintea lui se nu-i puna la dispositiune medilócele, prin care se-si póta procurá ecuivalentulu acomodatú spre acoperirea ei.

Frumósa positiune are omulu pre pamentu, elu este destinatu de creatoriulu seu a fi „domnu si stepanu“ preste totu ce esista. Unu planu divinu si ca atare nestremutaveru inse a dispusu, ca acésta demna positiune se-si o elupte elu insusi cu ostenáta si sudóre prin ajutoriulu calitătiloru, cu care l'a dotatu creatoriulu seu. Daca vomu scrutá dupa caus'a esistintiei si vietii nóstre, acésta o vomu aflá afara de noi. Dar acea fientia pré 'nalta, carea ne a dotatu cu ce avemu mai scumpu, cu viéti'a si esistenti'a nóstra a dispusu, ca daca voimu, se semtímu fericire in viéti'a nóstra, atunci se colucrámú si noi la ajungerea acestei fericiri. De sub acésta dispositiune nu ne potemu emancipá nici decátu, ea pretinde, ca omulu se-i se supuna neconditionatu.

Standu lucrulu astfeliu omulu nici nu se simte bine, nu simte multumire, dar nici nu scie stimá starea de marire, la carea a fost inaltiatu prin altii, la carea nu a contribuitu cu nimicu, si carea nu este productulu meriteloru sale. Adevérata fericire simte numai atunci, candu gusta din binefacerile si avantajiele unei positiuni ce si-o a creat'o elu insusi. Ér motorulu celu mai acomodatú de a-si ajunge scopulu, ce-lu urmáresce, lu-afla chiar in necesitá-

tile sale. Ele sunt factorulu acel'a insemnatu, carele lu facu pre omu, se cugete continuu, ele sunt impulsulu celu mai puternicu, carele da aventu omenimei in desvoltarea ei materiala si spiritala. Fómea si celelalte necesitáti îndémna pre omu la activitate, si prin acést'a la desvoltarea spiritului seu. Necesitátile devinu astfeliu puterea cea mai insemnata in istori'a desvoltarei culturii omenesci. Ele facu pre omu a se ridicá la demnitatea ce i-compete dupa natur'a si destinatiunea sa.

Omulu inse ca individú singuru de sine este o fientia multu mai slaba, de cătu ca se-si pota procurá numai cu puterile sale totu aceea, ce-i este de lipsa pentru sustinerea si desvoltarea sa. Acést'a cu atátu mai multu, cu cătu sunt mai varie necesitátile lui, si cu cătu nu ori cui i este datu a se ocupá cu totu felulu de lucru, si a puté produce totu ce doresce si de ceea ce are lipsa. Apoi ori ce lucru, daca voimu, ca se reésa bine, si se ne aduca folosulu, ce-lu dorimu, recere mai multa séu mai pucina abilitate si pregatire, ér individulu nu dispune nici de abilitatea dar nici de timpulu necesariu de pregatire pentru castigarea desteritátiloru, dela cari depinde seversirea cutarui lucru. Astfeliu se vede omulu avisatu a intrá in legatura cu semenii séi, ca in contie-gere si armoniá cu ei se produca tóte cele de lipsa pentru viéti'a si desvoltarea sa. Cu cătu este apoi mai mare numerulu trebuintieloru, cu atátu trebue se fie mai puternica si tendinti'a de a lucrá cu puteri uníte, daca voimu ca se le putemu acoperi pre tóte. Necesitátile omului aparú ca totu atáti'a inimizii ai lui, si apoi lucru pré naturalu, cu cătu inimizii nostri sunt mai multi si mai mari, cu atáta trebue se se concentreze mai multe puteri, daca voimu, ca se le fimu superiori, si se secerámú laurii victoriei.

Candu necesitátile omului se inmultiescu, si reclama cu intetire satisfacere, atunci o voce ascunsa ne îndémna cu totu-dédinsulu a ne emancipá de ori ce prejudetiu, si a cautá pre cei ce sunt amenintiati de o potriua cu noi de aceiasi inimizii, pentru ca unindu puterile nóstre cu ale loru se putemu dá peptu cu inimiculu, ce ne amenintia pre toti asemenea. Popórele, cari se invétia a ascultá de acésta voce, esplotéza tóte puterile disponibile, si astfeliu se incungiuira cu nesce mari puternici, prin cari nu potu strebate nici sagetile celui mai aprigu inimicu. Ele devinu mari, pentru că sciu intrebuintiá intru ajungerea scopului, ce-ii privesce pre toti de o potriua, si pre celu din urma individú intocma ca si pre celu d'antauu, in timpu ce popórele, cari nu se supunu acestei voci divine, ci fie-care individú lucra isolatu de cei de o sórte cu elu, decadu si peru, fara se lase urme dupa ele.

Candu scriemu acestea nu putemu retacé unu defectu, de care suferé omulu. Elu adeca de multe ori desconsidera si negliga chiar acele impregiurári, cari i-facu cele mai mari servitíe. Astfeliu condusu de egoismu de multe ori nu baga in seama pre acei'a, cu cari angagiandu-se la lucru ar puté se se ridice preste multe perplexitáti, in timpu ce ar trebú se scie, că nu esista individú in lume, apara ei ori cătu de ne'nsemnatu, carele la ocaziune se nu ne póta ajutá, ba chiar se ne faca servitíe insemnate facia de scopulu, ce-lu urmárimu. Pana candu ne merge bine, si ne credemu fericiti, nu arare ori ni se intempla, ca se privimu pre multi ómeni din giurulu nostru de pré mici si pré ne-insemnati, decátu ca se-i tienemu demni de consideratiunea nóstra. Dar esperienti'a, acestu indreptariu puternicu alu vietii, ne pune inaintea ochiloru pre fie care di casuri practice, in cari putemu vedé, cum ómeni, cari odinióra se credéu mari si fericiti, astadi scapatandu au ajunsu a traí numai dupa favorurile, ce i-le dau acei'a, pe cari mai nainte nici nu ii-bagau in seama. Acestu defectu, de care suferimu cu tobii in mesura mai mare séu mai mica, este inimiculu celu mai puternicu alu nostru. Elu sta in cea mai mare contradicere chiar cu natur'a nóstra, căci ce platesce viéti'a nóstra, candu este izolata de societatea celeru mai de

aprópe ai nostri? La ce sórte amara se condamna omulu singuru pre sine atunci, candu faptele lui lu-departéza si eschidu dela stim'a si amórea semeniloru sei! In unu ast-feliu de casu omulu nu simte adeverata placere in bucuriile sale, dar cu atátu mai pucinu consolare in durerile sale. Colo nu este nimenea, carui'a se-i impartasimu bucuri'a nóstra, ca se simta si elu, si astfeliu se produca pentru noi o placere si mai mare, ér aici durerea nu se póte impartasi si altor'a, cu scopu ca se ni se mai póta alina prin conso-larea, ce o acceptámu cu dreptu cuventu dela cunoscutii si amicii nostri.

Precum necesitátile nóstre ni-le putemu acoperi nu-mai traindu si lucrandu cu cei de o potrivă cu noi; tocma asia si-capeta viéti'a nóstra intréga adeveratulu ei farmecu, conditiunea indispensabila in lupt'a, ce trebue se o luptámu spre ajungerea scopului comunu, ce-lu urmarimu cu totii numai prin ajutoriulu vietii sociali, traindu in referentie de simpatia si in armonia cu semenii nostri. De ce folosu ne este averea, de ce folosu ne este inteligenti'a si virtutea nóstra atunci, candu din ele nu se impartasiescu daca nu mai multi, barem unu cercu restrinsu din acei individi, cari au o sórte comuna cu noi, si de cari suntem legati chiar prin natur'a nóstra? Ele remanu nescie lucruri mórte, nescie talanti, ce peru si se ingrópa de odata cu noi, fara ca se ne aduca noue séu omenimei vre unu bine, ori vre unu folosu.

Este fora indoieála mare placerea, candu gustámu din fructele unui pomu plantatu de noi, cu multu mare este inse bucuri'a ce o simtimu atunci, candu din fructele respectivului pomu putemu impartasi si pre acei'a pre cari ii-stimámu si iubimu. Omulu se simte bine, candu gusta din dulcéti'a fructelor osteneleloru sale. Cu ce vomu asemená inse placerea si bucuri'a, ce o simte unu parinte, candu vede, că cu fructele osteneleloru sale a crescutu din fii sei totu atáti individi demni societátii, careia apartiene? O astfeliu de placere si bucuria nu are parechia in lume. Esperienti'a nóstra apoi ne aréta, că precum esista in omu unu indemn naturalu de a-si castigá totu ce-i este necesariu pentru viéti'a: tocma asia esista intrensulu o tendintia puternica de a intrá in legatura cu ceialalti ómeni si a cautá in societatea loru radimu si adapostire in valorile vietii. Sunt, ce este dreptu, momente, candu omulu se simte si singuru bine, ba chiar dorese singuratarea. Astfeliu de momente le vomu aflá inse in lume numai ca esceptiuni. Acésta impregiurare nu deróga nici decátu faptului, că omulu simte adeveratulu farmecu alu vietii numai atunci, candu se impartasiescu de binefacerile vietii sociali. Adeverulu deci este, si remane că: „nu este bine se fie omulu singuru se-i facemu ajuto-riu asemenea lui“ (Fac. 2. 18.)

Din cele dise pana aici urméza, că sunt doue condi-tiuni, cari desvólta in omu tendinti'a de a intrá in socie-tate cu ai sei si anume: necesitátile cele multe si varie, cari se potenciéza cu fie care pasu alu vietii nóstre si far-meculu, ce-lu afla omulu in viéti'a sociala cu variatiunea si placerile ei.

(va urmá).

D i v e r s e.

„**Santulu sinodu** alu bisericeii ortodoxe din Roma-ni'a, dupa cumu aflámu in „Vocea Clerului“, s'a convocatu in ses-iunea de tótna pentru diu'a de 30 octobre a. c.

† **Necrologu.** In 12 Octomvre st. v. 1877 s'a petre-cutu la celea eterne remasitiile pamentesci a fericitului in Domnulu: Nicolau Pecurariu parochu romanu gr. or. in comunitatea bisericeasca Tiohesci si filia Poenariu, in pro-topopiatulu Halmagiului, dupa o fericita casatorie de abia 3 ani si in etatea de 28 ani, lasandu in doliu pe neman-gait'a sa socia Ana fiica prea demnului parochu din Hal-magiulu in acelu protopresbiteratu, Gregoriu Gligorescu, si una orfana abia de 1 1/2 anu. Fia-i tierina usióra si memo-ria binecaventata! (Unu amicu).

)(**Spiritulu resboinicu in armat'a romana.** Dia-riulu „Le Nord“ comunica urmatoriele despre spiritulu res-boinicu alu trupelor romane: „Oficiarii superiori rusi si straini, cari sosescu dela Plevna, aducu o mare lauda vite-giei trupelor romane si raporteza că in lupt'a dela 19 octobre, dupa unu antaiu atacu neisbutitu, facutu pe la amediedi, contra redutei turcesci de dinaintea Plevnei, co-mandantele divisiunei a 4 a fostu nevoitu se-o atace din nou sér'a spre a dá satisfactiune dorintiei soldatiloru, cari luasera deja parte la antaiulu atacu. Romanii luara transeele si combatura pieptu la pieptu cu turcii, cari se aventasera desperati spre a impedeá urcarea parapetelor. Romanii erau asia de inversiunati, in cátu luptara astfeliu mai bine de o ora, fora se slabésca, contra unui inimicu bine ada-postitu si superioru in numeru. Oficiarii de gradele inferioare si soldatii raniti in acésta lupta confirma toti, că singuri au cerutu se se întórca in focu pe séra, si desmintu cu energia vestea imprasciata de unu diariu englezu că s'ar fi manifestatu indaratnicie in rendurile lor, tractandu acestu sgomotu de calomnia.“

— **Unu omu cutropitu in pamentu.** — Diarele fran-cese comunica nisce detaiuri fórté interesante despre scapa-rea unui omu cufundatu in urm'a unei surpaturi. Unu anume Prévst sapá la Conches, in departamentulu Eure, o fantana. La 30 Octobre de odata pamentulu de sub pitiórele lui se surpá si elu dispará sub pamentu. Nimenea nu se mai in-doia, că surpaturile l'au omoritu. Peste cinci dile in sa lucratorii, cari continuau sapatur'a inceputa de densulu, au-dira unu glasu inadusitu, ce veniá de sub pitiórele lor: Erá Prévst, care le striga: „Sunteti in sfersitu aici“. Cinci dile elu statuse nemancatu si nebutu intr'unu locu desiertu. Inzadaru in sa lucratorii si-au datu silinti'a a sapá in directi'a, din care veniá glasulu, deórace pamentulu mereu se miscá sub pitiórele lor si-ii amenintiá de a se surpá de nou. Dupa o munca mai îndelungata ei s'au multiimitu a sepá o gaura prin care se póta comunicá cu Prewst, spre a-i dá man-care si beutura. Alta di au inceputu a sepá din alta parte, dar dupa o munca de câteva dile au datu de o stanca. In sfersitu peste 20 de dile Prewst a fostu scosu din pamentu.

— **Anunciu!** Tenerimea dela institutulu pedagogicu-teologicu rom. ort. din Aradu, in siedinti'a dela 13/25 oc-tobre a. c., s'a constitutu in societate de lectura pe bas'a statutelor. De presiedinte alu societatii au alesu pre Diu prof. de teologia Arone Hamsea; éra pe ceia lalti oficianti din sinulu seu, si a nume de vice-presiedinte pe Voicu Hamsea, notariu pentru corespondentie Petru Ionasiu, bib-liotecariu Ioanu Popu, clerici de curs. III, notariu pentru siedintie Filipu Leuc'a, cassariu Ioanu Masimilianu, clerici de curs. II, controlorulu Ioanu Groza, vice-notariu pentru sie-dintie Aureliu Varga clerici de curs. I, si vice-bibliotecariu pe Stanu Colesiu preparandu de curs. III. — Aradu, 4/16 no-vembre 1877. — P e t r u I o n a s i u, not. coresp.

Edictu.

La rogarea Stanei Iancu nascute Suacériu din Sece-anu, carea cere despartire totala de catra barbatulu Avramu Iancu, carele ca ostasiu din Reg. N. 61. au disparutu in a. 1849 in Itali'a, prin acést'a densulu se citédiá, ca pana intrunu anu de dile sè se presentédie naintea acestuia sca-unu, pe bas'a §. 36 si 324 din legea dietala 54: 1868, in-cunostienduse previe, cumca de curatoru si defensoru ofi-ciosu i s'a resolvatu asesorulu scaunulu Petru Anca din Ghirod'a; căci in casu contrariu procesulu acestu divortialu se va decide dupa prescrisele canóne si legi regnicolare.

Din siedinti'a scaunului protopresviteralu in Thimi-siór'a in 3. Octomvre 1877 tienuta.

Mel. Dreghiciu, m. p.
Prot. Thimis.

Concursu. 2—3.

Deorece recurentulu si alesulu preotu a repasitu a cuprinde parochi'a din *Hidisielulu* de susu, protopresbiteratulu Oradii-mari, in urmarea ordinatiunei Venerabilului Consistoriu eparch. gr. or. oradanu se escrie concursu de nou pentru acést'a parochia, emolumintele suntu: 26 jugere de pamentu clas'a II., dela 140 case un'a vica de cucurudiu dela tota cas'a, stólele indatinate si cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acést'a parochia vacanta, voru avé a-si trimite recursulu intitulatu Comiteturui parochialu deadreptulu la subscrisulu in Oradea-mare, pana in 20 Noembre a. c. candu va fi si alegerea.

2 Decembre a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare, 25 Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bica**, protopresbiterulu Oradii-mari.

2—3.

Prin decisulu consistorialu dtto 26 Septembre a. c. Nr. 728. Pl. langa parochulu din *Tulc'a*, protopresbiteratulu Oradii-mari, incuviintindu-se aplicarea unui capelanu, in contielegere cu parochulu Moise Porumbu si comitetulu parochialu pentru deplinirea acestui'a postu se escrie concursu pelanga urmatoriele emoluminte: 1 Din birulu preotiescu a trei'a parte, care face 114 vici de cucurudiu adeca: Un'a suta patrusprediece vici cucurudiu, pretiuitu vic'a 1 fl. face de totu 114 fl. 2. Din stolele preotiesci a trei'a parte care face calculu de medilocu 85 fl. 3. Din pamentulu parochialu a trei'a parte 12 holde catastrale, estimatu venitu curatu 80 fl. Era din venitulul fenului in acestu pamentu fara spesele stransului 6 capitie estimatu 60 fl. 4. Venitulul din s. biserica a trei'a parte care nu se póte estimá. 5. Locuinti'a libera, despre sarea se va ingrigi comunitatea bisericesca.

Concurentii suntu avisati a produce testimoniu din clerica si de VIII-clase gimnasiali, testimoniu de cualificatiune clas'a I-a. La recursulu cu aceste instruatii se se adnesedie si testimoniu despre portarea morala, si asia recursulu va avea alu substerne deadreptulu (intitulatu comitetului parochialu) Protopresbiterului Oradii-mari Simeonu Bic'a in Oradea-mare, pana in 21 Noemvre a. c. candu va fi si alegerea.

3 Decembre a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare 25. Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bic'a**, protopresbiter Oradii-mari.

2—3.

1. Pentru ocuparea parochiei si a statiunei invetiatoresci din *Iarcosiu* prin acést'a se escrie concursu cu terminu pana la 13 Noembre a. c. — veniturile acestoru posturi imbinate suntu: a) $\frac{1}{2}$ sessiune pamentu, b) biru câte o mesúra cucurudiu si stolele indatinate dela 50 case. c) 63 fl salariu anuale, d) 8 sinice bucate, e) lemne indestulate de incalditu si f) cortelu liberu cu gradina.

2. *La Camna* pentru deplinirea parochiei asisderea se deschide concursu pana la 14 Noembre a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{2}$ de sessiune pamentu, biru si stolele dela 80 case si cortelu liberu cu gradina.

3. Pentru ocuparea parochiei din *Pausieni* se escrie concursu pana la 16 Noembre a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{4}$ sessiune pamentu, o gradina, biru si stolele dela 120 case si déca eventualmintele s'ar esoperá — precum se crede imbinarea parochiei cu statiunea invetiatorésca — asijderea vacante, — catra aceste venite se vor mai adauge: 100 fl. salariu anuale, 13 cubule bucate, 8 orgii de lemne, cuartiru liberu si bunu dimpreuna cu o gradina de legumi.

Recurintii sunt poffiti sub durat'a concursului a-si substerne recursele loru — protopresbiterului subsemnatu.

Buteni (Butyin, com. Aradu), la 26 Oct. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Constantinu Gurbanu**, protopresbiteru.

2—3.

Concursu se escrie de nou pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a *Surduculu-micu* protopopiatulu Fagetului pana in siese septemani dela 1-a publicare. — Emolumentele sunt una sessiune parochiala de 32 jugere, stola si birulu dela 125 case au in natura séu 1 fl. v. a. de casa.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie, au a-si trimite recursurile loru — instruate in sensulu stat. organicu bis. adresate comitetului paroch. catra Rev. D. protopopu Atanasiu Ioanovicu in Fagetu. Surducu in 26 Octob. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopp.

2—3.

Pentru deplinirea definitiva a statiunii invetiatoresci *Ociu* protopresbiteratulu Halmagiului se escrie concursu cu terminulu de alegere 14 Noemvre st. v. a. n. c.

Emolumintele anuali: 300 fl. v. a. 5 orgii de lemne lungi din care va fi a se incaldí si scola, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca recursele proviedute cu documintele necesarie avisate comitetului parochialu pana in 13 Noemvre s. t. a. c. a le trimite subsemnatului inspectoru scolaru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Ioanu Groza**, protopresbit. si inspector scolaru.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei vacante *Steia* din protopresbiteratulu Halmagiului se publica concursu.

Emoluminte anuali: 25 litre cucurudiu sfarmatu dela fiesecare numeru de casa si stolele indatinate. Numerulu caseloru 66.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati ca recursele proviedute cu tote documintele necesarie adresate comitetului parochiale, pana in 15 Noemvre st. v. a. c. in care di se va tiené si alegerea, a le trimite subscrisului protopresbiteru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Ioanu Groza**, proto.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei devenite vacanta prin mórtea parocului Vasiliu Tiaposiu din *Socodoru*, in protopresbiteratulu Chisineului se escrie concursu cu terminu de alegere pre 21 Noemvre st. v. a. c. adeca in diu'a de intrarea in st. biserica.

Emolumintele: un'a sessiune de pamentu, dela fia care casa cu pamentu cate o vica de grâu, si un'a cucurudiu, éra cei cu casa fara pamentu, una vica de grâu, precumu si stólele indatinate dela servitiurile preotiesci.

Dela recurenti se poffesce absolvirea aloru 8-clase: gimnasiale si maturitate, essamenu de cualificatiune pentru parochiele de frunte, si de a se presentá in vreo duminica séu serbatóre in st. biserica spre a-si aretá desteritatea teologii absoluti in cantare si tipicu, éra preotii in predica. Recursele sunt de a se trimite pana in 14 noemvre R. Domnu protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitig-ház (Kétegyház) Comitatuui Bichisului.

Este de a se observá cá la aceasi parochia se afla unu capelanu carele la casu de nu aru fi alesu si intaritu, pana la espirea aloru trei ani dela mórtea parocului, va folosí jumetate din tóte beneficiile parochiale.

Socodoru la 20 octobere 1877. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Petru Chirilescu**, protopresbiteru.

Concursu se deschide pe statiunea invetiatorésca din *Valcaniu* cottulu *Torontalu*, inspectoratulu B Comlosiului, pana la **21 Noembre a. c. vechiu**, in care diua va fi si alegerae. Emolumintele sunt: 120 fl v. a. bani gata, 40 meti grâu, 2 orgii de lemne, 8 orgii de paie din care este a se incaldi si scol'a, 50 fonti sarie, 25 fonti de lumina si 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in canepiste, quartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a recurge la acést'a statiune invetiatorésca au se-si instruedie recursurile conformu statutului organicu adresande comitetului parochialu din *Valcaniu* si trimitiende inspectorului scolariu *Vinceniu Sierbanu* in *Banat-Komiós* pana la diu'a de alegere.

Recurentii au se se presente in persóna in veri o duminica séu serbatore pana la diu'a de alegere spre a-si arata desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu, 16 Octobre 1877,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **V. Sierbanu**, protop.

3-3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a gr. or. confessionala din *Zimbru* cu filialele *Brusturescu* si *Dulcele* in inspectoratulu Ienopoliei (Boresineu) comit. Aradului, cu terminulu de alegere pe **21 Noembre a. c. st. vechiu**.

Salariulu anualu 157 fl. 50 cr. v. a. 5 cubule de grâu, 5 de cucurusu, 12 orgii de lemne din care este a-se incaldi si scól'a, — quartiru cu gradina pentru semenatu.

Recurentii, au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de cualificatiune, si atestatu despre conduit'a loru de pona aci. Se mai recere dela recurenti, ca in vre-o duminica ori serbatóre, sa se presinta la sant'a biserica ca se-si arate desteritatea in cantulu bisericescu si tipicu. — Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite la oficiulu parochialu in *Zimbru* per *Gurahonez*.

Zimbru 21 Octomvbre 1876.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Nicolau Beldea**, inspectoru scolariu.

3-3.

Conformu decisiunei Venerabilulu, Consistoriu Eparchialu Oradanu dto 26. Septem. a. c. Nr. 678. B. preotulu betranu din *Fecheteu* dechiaranduse de nepotintiosu, prin acést'a se deschide concursu pentru parochia de a III-a clasa *Fecheteu* si *filia Bucea*, protopres. Pestesiuului pana la **17 Noembre. a. c.** in care diua va fi-si alega.

Emolumintele sunt din *Fecheteu* dela 160 case câte una vica cucurudiu sfarmatu, una gradina de 800 stangeni folosirea aloru 5 jugere catastrale de pamentu, si stolele indatinate, ér din filia *Bucea* dela 50. casi birulu preotiescu si stolele usuate, din tóte aceste $\frac{1}{3}$ parte va compete preotulu deficientu in rate trilarie.

Doritorii de a concurge pentru acést'a parochie suntu poffiti a-si trimite recursele instruate in sensulu Statutului Organicu subscrisului administratoru protopresbiterailu per *Elesd*, intitulate comitetului parochialu.

Datu in *Fecheteu* in 14. Octomvre v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Teodoru Filippu**, administratoru protopopescu.

Pe statiunea invetiatorésca din *Monostoru* langa *Ving'a* indiestrata cu emolumintele anualu: de 165 fl 80 cr, 60 chible de grâu, 5 fl. pentru scripturistica, 5 fl pentru conferintie, 4 jugere de pamentu de clas'a I, 4 orgii delémne, 4 orgii de paie, apoi pentru incaldirea scól'ei 4 orgii de paie, gradina de legumi, si cortelu liberu din 2. incheputuri, se deschide concursu pana in **13. Noembre a. c.** candu se va tiené si alegerea, si pana candu aspiratorii potu substerne recursele loru proviedute cu testimoniu de cualificatiune si cu atestatu despre moralitatea loru, inspectorului cercualu din *Thimisiór'a Mel. Dreghiciu*; si totodata a se presentá in biserica in vre-o duminica séu serbatóre spre documentarea destaritatii loru in cantare si tipicu. Cei cu clase gimnasiali vor avé preferintia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Mel. Dreghiciu**, m. p. Iasp. de scole.

3-3.

Ne putenduse indepliní postulu de invetiatoriu, la scól'a confessionala greco-orientala romana din comun'a *Partosiu*, in urmare decisiunei onorat comitetu parochialu cu dt. de $\frac{9}{10}$ a. c. se escrie de nou Concursu, cu terminu pana in **30 Octom. a. c. v.** in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu suntu in bani gata 130 fl. v. a. in naturale 30 meti grâu si 10 meti cucuruzu, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu, 6 orgii de paie pentru scól'a, $3\frac{3}{4}$ iugere de pamentu aratoriu, 6 fl v. a. spelele scripturistice, 6 fl v. a. spelele conferintieloru, 20 cr. dela una inmormentare unde va fi poffitu, cortelu liberu cu $\frac{1}{4}$ iug. de gradina pentru legumi.

Recurentii suntu avisati, se-si instrueze petitiunile si documentele recerute, in sensulu stat. organicu bisericescu adresate respectivului Comitetu parochialu, catra concernintele D. Protopresbiteru *Ioanu P. Seimanu* in *Ciacova*.

NB. Alesulu aretandu progresu intru invetiaturi cu tinerimea, póte avea sperantia de inbunatatirea salariului seu. *Partosiu* in 12 Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu M. O. D. Prot. **Ioan P. Seimanu**.

3-3.

In urmare stramutarii invetiatorului *Vasiliiu Radu* la *Cenadulu Serbu*, postulu invetiatorescu dela scola elementara din *Beba-veche* devenindu vacantu, pentru deplinirea aceiua se publica concususu cu terminu de alegere pe $\frac{8}{20}$ noembre.

Emolumintele suntu bani gata 300 fl. v. a. 3 lantiuri pamentu estravilanu I clasa, 6 orgii de paie, din care are a se incaldi si scól'a, dela inmormentari 40 cr. quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune suntu poffiti recursurile sale proviedute cu documentele prescrie in statutulu organicu pana iu $\frac{7}{19}$ **Noembre a. c.** a le inaintá subscrisului inspectoriu scolariu in *Sieitinu*.

Dela recurenti se astépta cunóscerea limbei magiare perfectu, si in cutare Duminica séu serbatore se se arete in biserica din *Beb'a veche* (*Cottul Torontál*), *Protopopiatulu Banat-Comlosiului*, pentru a-si aretá cunoscinti'a in cantari si tipicu.

Datu in *Sieitinu* $\frac{16}{28}$ Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Teodoru Popoviciu**, insp. scolariu.

Redactoriu respundietoriu: **Vinceniu Mangra**.